

Vrijedna zbirka Ive Lipovščaka

IAKO SE BAVIO MNOGIM ŠPORTOVIMA, IVO LIPOVŠČAK JE NAJVIŠE VREMENA POSVETIO SKIJANJU. GODINE 1909. JEDAN JE OD OSNIVAČA SKIJAŠKE SEKCIJE HAŠK-A I KAO NJEN PROČELNIK POSTAVIO JE TEMELJE SUVREMENOG ŠPORTSKOG SKIJANJA U HRVATSKOJ

Piše **Saša Segedi**

Poznati hrvatski športaš i športski djelatnik Ivo Lipovščak rođen je 30. studenoga 1889. godine u Karlovcu, gdje je završio osnovnu školu i tri razreda gimnazije. Nakon preseljenja u Zagreb maturirao je na Donjogradskoj klasičnoj gimnaziji 1909. godine. Na Pravnom fakultetu u Zagrebu diplomirao je 1913., a doktorat iz pravne struke obranio je 1919. godine. U državnu službu stupio je 1915. kao upravni činovnik Zagrebačke kotarske oblasti. Od studenoga 1915. do veljače 1916. boravio je u austrougarskoj vojsci u Visokim Tarama, gdje je bio učitelj skijanja. Zatim odlazi na rusko ratište, gdje je zarobljen u lipnju 1916. godine. Iste je godine u Odesi pristupio srpskoj vojsci. U razdoblju od 1920. do 1947. godine radio je kao pravnik u raznim hrvatskim mjestima.

Pionir modernog športa

Ivo Lipovščak je kao član HAŠK-a odigrao pionirsku ulogu u promicanju modernog športa u Hrvatskoj. U HAŠK-u je jedan od najagilnijih članova, kao aktivni športaš i djelatnik. Tako je od 1909. do 1914. godine obnašao dužnost tajnika HAŠK-a, a od 1922. do 1931. bio je potpredsjednik, tajnik i počasni član istog društva. Sudjelovao je i u radu središnje športske organizacije, pa je na drugoj redovnoj skupštini Hrvatskog športskog saveza izabran je za referenta skijaške se-

kcije. Ta je sekcija zapravo prvi hrvatski skijaški savez. Ime Ive Lipovščaka nalazimo i među delegatima koji su sudjelovali u radu osnivačke skupštine Jugoslavenskog olimpijskog odbora u Zagrebu 14. prosinca 1919. godine. Na istoj sjednici Lipovščak je izabran za odbornika JOO-a.

Svestrani športaš

Lipovščak se sa športom prvi put susreo 1905. godine, kada je postao član juniora HAŠK-a. Iako je tada bilo zabranjeno nastupanje juniora za prvu nogometnu momčad, oni su ipak igrali, ali pod pseudonimom. Na mjestu centarhalfa Lipovščak je odigrao i prvu nogometnu utakmicu u Zagrebu 28. listopada 1906., između HAŠK-a i PNIŠK-a. Nastupio je i za hrvatsku nogometnu reprezentaciju u Pragu 23. i 26. lipnja 1907. protiv SK *Slavija*. Do I. svjetskog rata odigrao je gotovo sve utakmice za HAŠK pa su mu dodijeljene plakete za 30, 50 i 100 nastupa. Predsjednik Zagrebačkog nogometnog saveza bio je u razdoblju od 1919. do 1924. godine. Predsjednik Jugoslavenskog nogometnog saveza i izbornik nogometne reprezentacije bio je 1925. i 1926. godine.

Najviše je učinio za skijanje

Iako se bavio mnogim športovima, najviše je vremena posvetio skijanju. Lipovščak je 1909. jedan od osnivača skijaške sekcije HAŠK-a. Kao pročelnik te sekcije (1909. - 1914.) postavio je temelje suvremenog športskog skijanja u Hrvatskoj. Pod njegovim vodstvom skijaši HAŠK-a započeli su prve uspone i skijaške aktivnosti na Medvednici, koja je

Grupa mladića, budućih članova HAŠK-a, predvođenih Ivom Lipovščakom na donjem maksimirskom jezeru 1902. godine.

zbog nedostatka puteva i dobrih terena bila prilično nepogodna za taj šport. Zato su skijaški treninzi i natjecanja u to vrijeme održavani na padinama Samoborskog gorja. U prosincu 1912. godine Lipovščak je prvi put posjetio Gorski kotar i od tada ga je nastojao promovirati u hrvatsko skijaško središte. Na njegovu inicijativu već je 3. veljače 1913. godine u Mrkoplju organiziran skijaški tečaj za 14 polaznika pod vodstvom poručnika austrijske vojske Rikarda Vickerta. Nakon trodnevnog tečaja Ivo Lipovščak, Ante Pandaković i Rikard Vickert su izveli prvi zimski planinarski uspon na skijama u nas. Uspeli su se na 1533 m visoki vrh Bjelolasice. Nakon drugog skijaškog tečaja koji je održan u Mrkoplju od 31. siječnja do 2. veljače 1914. godine, skijaška sekcija HAŠK-a je organizirala Prvenstvo na skijama za Hrvatsku i Slavoniju. Na stazi dugoj sedam kilometara Lipovščak je bio treći.

Nakon I. svjetskog rata ponovno je oživio aktivnost u skijaškoj sekciji HAŠK-a. U Zagrebu i mjestima gdje je kasnije boravio Lipovščak je svesrdno propagirao skijanje. Održao je brojna predavanja, organizirao tečajeve za učitelje skijanja, surađivao u priređivanju brojnih natjecanja i na njima sudio. Napisao je i dvije knjige o skijanju „Ski - oprema skijaša“ izdana je 1925. godine, a „Bijeli sport“ 1932. Brojne članke o skijanju napisao je i objavio u zagrebačkim dnevnim novinama *Novosti*, *Jutarnji list* i *Ilustriranoj sportskoj reviji*.

Prvak u sablji

Prvi članovi HAŠK-a bili su svestrani športashi. Natjecanja je bilo malo, a treniralo se rijetko i neredovito. U tim pionirskim danima hrvatskog športa pojedinci su bili podjednako uspješni u nekoliko sportskih grana. Na Prvenstvu Zagreba u mačevanju sabljom, Lipovščak je 30. ožujka 1907. zauzeo prvo mjesto. Na Prvenstvu Hrvatske u sanjkanju na Plješivici 22. siječnja 1911. godine osvojio je treće mjesto. Na Prvenstvu Hrvatske i Slavonije u plivanju 27. kolovoza 1911. bio je drugi

HAŠK-ova plaketa dodjeljena u povodu proslave dvadesete godišnjice društva Ivi Lipovščaku

na 100 metara slobodno. Na atletskom mitingu HAŠK-a 26. listopada 1913. godine Ivo Lipovščak je postigao hrvatski rekord u bacanju koplja hicem od 41,85 m. U poznijoj dobi igrao je tenis u konkurenciji veterana. Polovicom tridesetih godina prošlog stoljeća sve se više okretao planinarstvu. Poduzeo je bezbroj uspona i tura. Neumorni je organizator pohoda, kroničar i borac za etičke vrijednosti planinarstva.

Nagrade i priznanja

Tijekom sportske karijere i kasnije Ivo Lipovščak je primio brojna priznanja: plakete, značke odlikovanja i diplome. Najviše priznanja dodijelili su mu matični HAŠK, te razne skijaške, planinarske i nogometne organizacije. Ivo Lipovščak je gotovo 75 godina radio na promicanju hrvatskog športa. U tom dugom razdoblju utrošena je neizmjerena energija u isključivo amaterskim uvjetima. Nakon uspješne sportske karijere uslijedio je plodan rad sportskog djelatnika. Kao senior zadovoljstvo je nalazio u planinama. Tjelesno vježbanje i šport za njega su bili unaprjeđivanje zdravlja, jačanje tijela i duha.

Gotovo cijelu njegovu zbirku Hrvatskom su sportskom muzeju poklonili kći Dubravka i sin Miljenko. Od trofejnih predmeta naročito treba istaknuti one koje je izdalo najpoznatije hrvatsko sportsko društvo HAŠK, te predmete vezane uz Zagrebački nogometni podsavez, Zagrebački zimsko-sportski podsavez i Hrvatsko planinarsko društvo. Sačuvane su i brojne fotografije od kojih neke imaju iznimnu vrijednost jer prikazuju događaje iz pionirskog razdoblja hrvatskog športa.

Literatura

1. Jajčević, Z. (1997). Ivo Lipovščak - pionir modernog športa u Hrvatskoj. *Povijest hrvatskog športa* 112 (28), 65 - 71.
2. Dvadeset godina rada Hrvatskog akademskog sportskog kluba 1903 - 1923 (1923). Zagreb: Hrvatski akademski sportski klub.
3. Cuvaj, B. (1982). Hrvatski akademski sportski klub. *Povijest sporta* 52 (13) 234 - 256.

